

УДК 342.92

Д. *Лученко*, кандидат юридичних наук, доцент, Національний університет «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»

Окремі проблеми законодавчого регулювання процедури судового оскарження в адміністративно-деліктній сфері

Стаття присвячена розгляду сучасного стану і перспектив розвитку законодавства в адміністративно-деліктній сфері. Аналізуються проблеми предмета і порядку оскарження до суду постанов у справах про адміністративні правопорушення. Вказується на необхідність введення судового збору за розгляд таких справ. Пропонується запровадити обов'язкову процедуру адміністративного оскарження таких постанов.

Ключові слова: оскарження, адміністративна відповідальність, постанов у справі про адміністративне правопорушення, адміністративний процес.

Основною гарантією для осіб, які притягаються до адміністративної відповідальності, є право на оскарження постанови у справі про адміністративне правопорушення. Одночасно право на оскарження виступає вагомим запобіжником порушення прав потерпілих у цій категорії справ. Тому законодавче забезпечення реалізації права на оскарження обґрунтовано привертає увагу вітчизняних науковців. Зокрема, йдеться про роботи Ю. Битяка, В. Богуцького, В. Гарашука, Е. Демського, О. Зими, Т. Коломоєць, В. Колпакова, А. Комзюка, Д. Лук'янца, О. Миколенка, М. Смоковича та ін. У той же час аналіз чинного законодавства (передусім йдеться про КУпАП [1]) свідчить про його невідповідність, суперечливість і неповноту, що актуалізує подальші наукові пошуки у цій сфері. Метою цієї статті є розгляд окремих проблем нормативно-правового врегулювання процедури оскарження в адміністративно-деліктній сфері та напрацювання пропозицій щодо покращення останнього. Зазначимо також, що наша увага буде зосереджена переважно на судовому оскарженні постанов у справі про адміністративне правопорушення.

Ключовим питанням у межах окресленої проблематики є порядок оскарження постанов у справі про адміністративне правопорушення. Згідно з ч. 1 ст. 288 КУпАП постанову у справі про

адміністративне правопорушення може бути оскаржено в адміністративному або (саме або. — Д. Л.) судовому порядку (в останньому випадку оскарження відбувається на підставі КАСУ [2], з особливостями, встановленими КУпАП). Наведена норма свідчить, що законодавцем закріплено так званий «альтернативний» варіант оскарження постанови у справі про адміністративне правопорушення, за якого скарга на вибір скаржника подається або до вищестоящого органу (до вищестоящої посадової особи), або до суду [3, с. 965]. Такий варіант, зокрема, передбачає, що особа, яка звернулася зі скаргою в адміністративному порядку, вже не може подати скаргу до суду. Необхідно зауважити, що Е. Демський дотримується іншої думки. Він погоджується з тим, що ч. 1 ст. 288 КУпАП передбачає альтернативний варіант оскарження, але вказує, що на практиці можливий інший варіант оскарження, а саме: заявник оскаржує постанову про накладення адміністративного стягнення до вищестоящого органу (вищестоящої посадової особи) і у разі відмови у позитивному її вирішенні звертається до суду [4, с. 466]. Аналогічної позиції дотримуються й деякі інші автори [5, с. 103]. Зазначимо, що згадані ситуації, коли після адміністративного оскарження подається адміністративний позов, у практичній діяльності дійсно трапляються, але, на наш погляд, зовсім не тому, що подібний спосіб оскарження впливає зі ст. 288 КУпАП. Прийменник «або», який законодавець використовує у цитованому приписі, досить чітко і однозначно встановлює саме альтернативний, а не послідовний варіант оскарження постанови у справі про адміністративне правопорушення (про що пише Е. Демський та інші вчені).

Звичайно тут можна згадати п. 56.1 ст. 56 ПКУ [6], який передбачає, що рішення, прийняті контролюючим органом, можуть бути оскаржені в адміністративному або судовому порядку. У цій нормі так само вживається прийменник «або», однак встановлюється можливість послідовного оскарження рішень податкових органів. Проте у даному випадку, напевно, йдеться лише про не досить вдале законодавче формулювання, адже п. 56.18 ст. 56 ПКУ чітко встановлює, що процедура адміністративного оскарження вважається саме досудовим порядком вирішення спору. Те саме можна сказати і про аналогічні приписи частин 1–3 ст. 529 МКУ [7]. У свою чергу, жодної згадки про те, що звернення до вищестоящого органу (по-

садової особи) є досудовим порядком оскарження, ст. 288 КУпАП не містить. Аналізу міркувань і мотивацій, через які ст. 288 КУпАП фактично тлумачиться розширювально, ми приділимо увагу трохи пізніше¹.

На думку О. Миколенка, альтернативний варіант оскарження максимально захищає права й інтереси учасників провадження у справі про адміністративне правопорушення [8, с. 183]. Вважаємо, що з подібною точкою зору не слід погоджуватися з таких підстав.

По-перше, згідно з ч. 1, ч. 2 ст. 55 Конституції України [9] права і свободи людини і громадянина захищаються судом. Кожному гарантується право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб. Право, закріплене у ст. 55 Основного Закону, є таким, що не підлягає обмеженню (ч. 2 ст. 64 Конституції України). Конституційний Суд України у Рішенні від 25.11.97 р. № 9-зп (справа громадянки Дзюби Г. П. щодо права на оскарження в суді неправомірних дій посадової особи) [10] наголосив, що скарги на рішення, дії або бездіяльність органу державної влади, органу місцевого самоврядування, посадових і службових осіб підлягають безпосередньому розгляду в судах незалежно від того, що прийнятим раніше законом міг бути встановлений інший порядок їх розгляду. Відповідно звернення зі скаргою на постанову у справі про адміністративне правопорушення до вищестоящего органу (посадової особи) не може розглядатися як альтернатива судовому оскарженню, а є лише (залежно від співвідношення судового і адміністративного оскарження) або факультативним, або обов'язковим досудовим порядком оскарження. Інша логіка, яка і виводиться з буквальної інтерпретації ч. 1 ст. 288 КУпАП, є такою, що суперечить ч. 1, ч. 2 Конституції України і Рішенню Конституційного

¹ З тим, що у ст. 288 КУпАП закріплено саме альтернативний варіант оскарження, погоджується і Вищий адміністративний суд України у Довідці про результати вивчення та узагальнення практики розгляду справ за позовами фізичних осіб із приводу рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень у справах про притягнення до адміністративної відповідальності від 29 січня 2010 р. (п. 1.1 Довідки). Щоправда, і на це слід звернути окрему увагу, Вищий адміністративний суд утримується від висновку про те, що скажник, який звернувся з адміністративною скаргою на постанову у справі про адміністративне правопорушення, вже не може подати відповідний адміністративний позов.

Суду України від 25.11.97 р. № 9-зп та обмежує право людини на звернення до суду¹.

По-друге, до проблеми неконституційності альтернативного варіанта оскарження приєднується і його невідповідність європейським стандартам. У Рекомендації Rec (2001)9 Комітету міністрів Ради Європи про альтернативні методи врегулювання спорів між адміністративними органами і приватними особами від 05.09.2001 р. вказується, що адміністративні спори у відповідних випадках можуть бути врегульовані іншими способами, ніж звернення до суду (п. 9 Рекомендації). При цьому альтернативні методи повинні обумовлювати можливість судового розгляду, оскільки це становить головну гарантію захисту прав (п. 11 Рекомендації).

По-третє, якщо ми розглядаємо оскарження постанови у справі про адміністративне правопорушення у контексті оскарження рішень, дій або бездіяльності суб'єктів владних повноважень², то слід зазначити, що у так званому «позитивному» публічному управлінні альтернативний варіант оскарження не застосовується. Приватним особам гарантована можливість звернутися зі скаргою як в адміністративному, так і у судовому порядку, як послідовно, так і обравши один із цих варіантів. За своєю суттю оскарження в адміністративно-деліктній сфері не відрізняється від оскарження у сфері оперативно-виконавчої діяльності. Проте особи, які звертаються зі скаргою на постанову у справі про адміністративне правопорушення, мають менший рівень правового захисту, ніж, наприклад, особа, яка оскаржує рішення органу ліцензування про відмову у видачі ліцензії або відмову у перерахунку пенсії тощо.

Вже згадувалося, що послідовний варіант оскарження можливий щодо постанови у справі про порушення митних правил (ст. 529 МКУ). Ще більш дивна ситуація складається у випадку застосування

¹ Власне наведений момент і є, на наш погляд, основною причиною того, що на практиці трапляються вже згадані ситуації послідовного оскарження постанов (спочатку до вищестоячого органу (посадової особи), а потім до суду). Хоча, ще раз підкреслимо, такий порядок не передбачений ч. 1 ст. 288 КУпАП, однак, немає сумнівів, що суди за будь-яких обставин мають приймати до розгляду адміністративні позови щодо оскарження постанов у справі про адміністративне правопорушення, посиляючись на ст. 55 Основного Закону і пряму дію норм Конституції (ч. 3 ст. 8) як складову верховенства права.

² Між іншим аналогічний підхід закладений і у Довідці Вищого адміністративно-суду України від 29 січня 2010 р.

адміністративної відповідальності за порушення порядку ведення податкового обліку. Наведемо простий приклад. Платникові податків — юридичній особі контролюючий орган після проведення перевірки донараховує податкові зобов'язання з податку на додану вартість внаслідок помилкового невключення певних господарських операцій до об'єкта оподаткування, про що виноситься податкове повідомлення-рішення. Одночасно з цим на керівника і головного бухгалтера платника податків накладаються адміністративні стягнення згідно з ч. 1 ст. 163¹ КУпАП. Платник податків має змогу оскаржити податкове повідомлення-рішення як в адміністративному, так і в судовому порядку. У той же час посадові особи платника податків у силу ст. 288 КУпАП можуть використати тільки один із видів оскарження. Крім того, якщо ж посадові особи платника податків притягнуті до фінансової відповідальності за ст. 120 ПКУ (неподання або несвоєчасне подання податкової звітності), то вони знову ж таки на підставі статей 55, 56 ПКУ можуть оскаржити це рішення як в адміністративному порядку до вищестоящого органу, так і в судовому порядку, хоча характер і навіть розмір відповідальності за ч. 1 ст. 120 ПКУ і ч. 1 ст. 163¹ КУпАП є аналогічними.

По-четверте, альтернативний варіант оскарження не можна вважати оптимальним ще й тому, що він фактично нівелює значення адміністративного оскарження як додаткової гарантії захисту прав і законних інтересів приватних осіб [11, с. 247]. Маючи вибір, куди звертатися — до суду чи до відповідного органу, що розглядає скарги в адміністративному порядку, громадяни природно обирають звернення до суду. Як наслідок, збільшується навантаження на судову систему, яка вимушена розглядати адміністративні спори, що потенційно могли бути врегульовані у процедурі адміністративного оскарження.

Усе наведене, на нашу думку, свідчить про неприйнятність закріпленого у ст. 288 КУпАП альтернативного варіанта оскарження постанови у справі про адміністративне правопорушення (або принаймні такого тлумачення вказаної норми КУпАП). Виникає питання, який же варіант у даному випадку є більш доцільним. Найбільш простою відповіддю є варіант, в якому адміністративне оскарження розглядається як факультативний спосіб захисту прав. У такому випадку скаргник може звернутися зі скаргою на постанову у справі про адміністративне правопорушення в адміністративному порядку, а потім подати адміністративний позов до суду, або ж, за своїм вибором, використати виключно механізм

судового оскарження, оминаючи оскарження адміністративне. На факультативності адміністративного оскарження (як у контексті адміністративної відповідальності, так і у цілому) наголошують такі вчені, як І. Грибок, В. Тимошук, Л. Кисіль та ін. [12; 13; 14]. Головною перевагою такого підходу, зазвичай, вважається безпосередність і доступність для особи процедури судового захисту своїх прав.

У той же час реальний ефект вказаної переваги викликає серйозні сумніви. На практиці факультативність процедури адміністративного оскарження приводить до того, що громадяни її часто ігнорують. Польський філософ Лешек Колаковський свого часу дуже влучно зазначив, що цінність, доведена до абсолюту, перетворюється на свій антипод [15, с. 43–44]. Прагнення законодавця максимально забезпечити можливість судового захисту у сфері адміністративної відповідальності, як і у випадку альтернативного варіанта оскарження, обмежує можливості адміністративного оскарження (хоча і меншою мірою), його «привабливість» для скаржника, і одночасно збільшує кількість справ, які потрапляють на розгляд адміністративних судів (чи місцевих судів як адміністративних) і які потенційно могли бути вирішені на відомчому рівні. Фактично за такого стану речей обмежено ефективними виявляються і адміністративне, і судове оскарження. Адміністративні суди практично «захлинаються» у потоці адміністративних позовів (що ми бачимо, наприклад, по «пенсійних справах», рахунок яких, наприклад, у Харківському апеляційному адміністративному суді (тобто вже на рівні другої інстанції) свого часу перевищував сто тисяч, по справах «дітей війни» і т. ін.), що, безумовно, впливає на якість розгляду справ, дотримання прав сторін (передусім позивачів, які часто просто інформуються про слухання справи належним чином) тощо.

Вирішенню окресленої вище проблеми сприяло б, на наше переконання, запровадження обов'язкової процедури адміністративного оскарження постанови у справі про адміністративне правопорушення до вищестоящего органу (посадової особи). Тут можуть, звичайно, висловлюватися побоювання, що обов'язковість адміністративного оскарження може призводити до затягування розгляду подібних спорів, внаслідок чого скаржникам буде важче домогтися захисту своїх прав. В. Богуцький, В. Богуцька, В. Мартиновський обґрунтовано вказують на типовість практики порушення вищестоящими органами (посадовими особами) 10-денного строку на розгляд скарги на постанову у справі про адміністративне правопорушення [5, с. 103]. Однак із подібними

випадками можна ефективно боротися, використавши досвід ПКУ. У пункті 56.10 ст. 56 цього Кодексу передбачено, що скарга (на рішення контролюючого органу. — *Д. Л.*) вважається повністю задоволеною на користь платника податків, якщо рішення керівника контролюючого органу (або його заступника) про продовження строків її розгляду не було надіслано платнику податків до закінчення 20-денного строку, зазначеного в абзаці першому цього пункту. Відповідно при встановленні обов'язковості оскарження постанови у справі про адміністративне правопорушення у адміністративному порядку законодавцю слід передбачити, що у випадку порушення суб'єктом розгляду адміністративної скарги строку її розгляду скарга вважається задоволеною¹.

Крім зазначеного, ч. 1 ст. 288 КУпАП потребує вдосконалення ще в одному напрямі. На практиці конструкція, коли постанова у справі про адміністративне правопорушення оскаржується у порядку, визначеному КАСУ, з особливостями, встановленими КУпАП, викликає низку системних складнощів. Не зрозуміло, чи включає в себе порядок розгляду справи процесуальний статус учасників розгляду справи (різний у КАСУ і КУпАП), результат її розгляду (повноваження суду щодо ухвалення рішення у справі), підстави оскарження тощо. Усе це призводить до колізій між різними нормами КАСУ і КУпАП. Виходом із такої ситуації, вважаємо, має бути вказівка на те, що зазначена категорія справ розглядається у порядку, передбаченому КАСУ (як це зроблено у МКУ). Якщо справа про оскарження постанови у справі про адміністративне правопорушення є адміністративною, то її розгляд має здійснюватися на підставі єдиного кодифікованого акта у сфері адміністративного процесу, яким є КАСУ (підкреслимо ще раз — тут не йдеться про справи, де суд виступає як суб'єкт притягнення до адміністративної відповідальності, які (справи) не належать до юрисдикції адміністративних судів). Такий висновок не має на меті нівелювати особливості, притаманні цій категорії справ. Ці особливості щодо строків, предмета, порядку розгляду можуть бути закріплені в окремих статтях глави 6 КАСУ, що вже частково зроблено у ст. 171².

¹ Запровадження обов'язкової стадії адміністративного оскарження постанови у справі про адміністративне правопорушення не лише б значно розвантажало судову систему. Цей крок дозволив би також посилити контроль з боку вищестоящих органів (посадових осіб), у тому числі і на рівні застосування заходів дисциплінарної відповідальності до осіб, винних у порушенні законності у цій сфері, а також опосередковано працював би на посилення демократичності діяльності державного апарату та його окремих ланок, підвищував би контрольованість останнього з боку населення.

Важливим питанням законодавчого врегулювання оскарження постанови у справі про адміністративне правопорушення є також конкретизація предмета оскарження. Відповідно до ст. 284 КУпАП у справі про адміністративне правопорушення, орган (посадова особа) виносить одну з таких постанов: 1) про накладення адміністративного стягнення; 2) про застосування заходів впливу, передбачених ст. 241 КУпАП; 3) про закриття справи. При цьому у ст. 287 КУпАП у частині першій згадується постанова у справі про адміністративне правопорушення, а у частині другій — постанова районного, районного у місті, міського чи міськрайонного суду (судді) про накладення адміністративного стягнення, що наштотує на думку про те, що постанови про застосування заходів впливу, передбачених ст. 241 КУпАП, і про закриття справи не оскаржуються. У статті 288 КУпАП також окремо згадуються тільки постанови про накладення адміністративного стягнення. Як наслідок, у літературі можна зустріти думки і про те, що оскарженню підлягає будь-яка постанова у справі [3, с. 963–964], і про те, що оскаржується тільки постанова про накладення адміністративного стягнення [4, с. 466]¹.

Ми вважаємо, що правильною є перша точка зору. Вже зазначалося, що оскарження постанови у справі про адміністративне правопорушення розглядається як основна гарантія прав особи, що притягається до адміністративної відповідальності. Однак для цієї особи негативний наслідок може мати місце не лише у випадку накладення на неї адміністративного стягнення, а й застосування заходів впливу чи передачі матеріалів справи трудовому колективові і тим більше органам досудового слідства. Це впливає на реалізацію такою особою своїх трудових прав, на її сприйняття у суспільстві тощо. З урахуванням цього право на оскарження має поширюватися на будь-яку постанову у справі про адміністративне правопорушення. Аналогічний висновок є правомірним і щодо здійснення оскарження постанови у справі про адміністративне правопорушення потерпілим, адже останній, наприклад, може бути незадоволений тим, що замість адміністративного стягнення до особи застосовані заходи впливу.

¹ Зазначимо, що Е. Демський прямо про це не пише, але це випливає з логіки викладення матеріалу, зокрема, з того, що питання оскарження постанови у справі про адміністративне правопорушення, якою застосовуються заходи впливу, передбачені ст. 241 КУпАП, або постанови про закриття справи взагалі не розглядаються. Аналогічну думку висловлює і М. Смокович, розділ однієї з монографічних робіт якого має назву «Адміністративне судочинство: оскарження рішень про накладення адміністративних стягнень» [16, с. 124–132].

Ще однією проблемою, яка, на нашу думку, потребує законодавчого доопрацювання у межах розглядуваної тематики, є питання державного мита (точніше — судового збору з огляду на ст. 87 КАСУ) щодо оскарження постанов у справах про адміністративне правопорушення. Як відомо, ч. 5 ст. 288 КУпАП передбачає, що особа, яка оскаржила постанову у справі про адміністративне правопорушення, звільняється від сплати державного мита. На практиці застосування цієї норми є неоднозначним, що, між іншим, є ще одним яскравим підтвердженням необхідності перенесення усієї «процесуальної» частини оскарження постанови у справі про адміністративне правопорушення до КАСУ. Зокрема, адміністративні суди з посиланням на ч. 3 ст. 106 КАСУ залишають позовні заяви про оскарження постанови у справі про адміністративне правопорушення, до яких не додані докази сплати судового збору, без руху¹.

Ми вважаємо, що відсутність сплати судового збору для осіб, які оскаржують до суду постанови у справі про адміністративне правопорушення, має дискримінаційний характер стосовно інших позивачів у справах щодо оскарження рішень, дій або бездіяльності суб'єктів владних повноважень. Вище вже вказувалося, що принципової відмінності між оскарженням такої постанови і рішенням про відмову в перерахунку пенсії немає (більше того, невідомо в яких із цих двох категорій справ права людини порушені сильніше), а значить в усіх випадках такого оскарження мають діяти уніфіковані правила щодо сплати судового збору. При визначенні розміру такого збору слід виходити з двох критеріїв: 1) вимога про скасування постанови у справі про адміністративне правопорушення є немайновою; 2) судовий збір має бути нижчим за розмір штрафу, який накладається такою постановою (якщо застосоване адміністративне стягнення у вигляді штрафу). У зв'язку з цим ми пропонуємо встановити судовий збір для таких справ у розмірі, передбаченому для подання позовних заяв до адміністративних судів з вимогами немайнового характеру (ст. 4 Закону України «Про судовий збір»), але не більше ніж 50 % від суми штрафу, накладеного оскаржуваною постановою.

¹ З приводу цього див.: ухвалу Ярмолинецького районного суду Хмельницької обл. від 27.03.2009 р. у справі № 2а-175/2009 р., ухвалу Автозаводського районного суду м. Кременчука від 25.06.2010 р. у справі № 2а-1833/2010) або повертають позовні заяви, коли вказаний недолік не усувається протягом встановленого судом часу (така позиція висловлена, приміром, в ухвалі Львівського апеляційного адміністративного суду від 23.11.2012 р. у справі № 34375/10).

Підсумовуючи викладене, зазначимо, що у цій статті нами окреслено лише деякі проблеми законодавчого регулювання оскарження постанов у справах про адміністративне правопорушення. Окремої розробки потребують питання процесуального статусу суб'єктів оскарження та інших учасників справи, процедури розгляду цієї категорії справ тощо. Усе це може бути предметом подальших досліджень.

Список використаної літератури

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-X // Відом. Верхов. Ради УРСР. — 1984. — Дод. до № 51. — Ст. 1122 з наст. змінами.
2. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 р. № 2747-IV // Офіц. вісн. України. — 2005. — 26 серп. (№ 32). — Ст. 1918 з наст. змінами.
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Науково-практичний коментар / А. С. Васильєв, В. М. Гарашук, Є. В. Додін та ін. ; за заг. ред. А. С. Васильєва, О. І. Миколенка. — Х. : ТОВ «Одіссей», 2010. — 1024 с.
4. Демський Е. Ф. Адміністративне процесуальне право України : навч. посіб. / Е. Ф. Демський. — К. : Юрінком Інтер, 2008. — 496 с.
5. Провадження у справах про адміністративні правопорушення : навч. посіб. / В. В. Богущкий, В. В. Богущька, В. В. Мартиновський. — 2-ге вид., переробл. і допов. — Х. : Вид. ФО-П Вапнярчук Н. М., 2010. — 208 с.
6. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI // Офіц. вісн. України. — 2010. — 10 груд. (№ 92) (ч. 1). — Ст. 3248.
7. Митний кодекс України від 13.03.2012 р. № 4495-VI // Офіц. вісн. України. — 2012. — 4 трав. (№ 32). — Ст. 1175 з наст. змінами.
8. Миколенко О. І. Адміністративний процес та адміністративна відповідальність в Україні : навч. посіб. / О. І. Миколенко. — Х. : ТОВ «Одіссей», 2010. — 368 с.
9. Конституція України від 28.06.96 р. № 254к/96-ВР // Офіц. вісн. України. — 2010. — 01 жовт. (№ 72/1). — Ст. 2598 з наст. змінами.
10. Рішення Конституційного Суду України від 25.11.97 р. № 9-зп у справі за конституційним зверненням громадянки Дзюби Галини Павлівни щодо офіційного тлумачення частини другої статті 55 Конституції України та статті 248² Цивільного процесуального кодексу України (справа громадянки Дзюби Г. П. щодо права на оскарження в суді неправомірних дій посадової особи) // Офіц. вісн. України. — 1998. — 22 січ. (№ 1). — Ст. 25.
11. Принцип верховенства права: проблеми теорії і практики : у 2 кн. / за заг. ред. Ю. С. Шемшученка ; ред. кол.: Ю. С. Шемшученка (голова) та ін. — Кн. 2 : Принцип верховенства права у діяльності держави та в адміністративному праві / відп. ред. В. Б. Авер'янов. — К. : Конус-Ю, 2008. — 314 с.

12. Грибок І. О. Розвиток інституту адміністративного оскарження в умовах адміністративної реформи в Україні / І. О. Грибок // Держава і право: Юридичні і політичні науки. Вип. 16. — К. : Ін-т держави і права НАН України, 2002. — С. 153–156.
13. Кисіль Л. Є. Правове регулювання процедури адміністративного оскарження / Л. Є. Кисіль // Часоп. Київ. ун-ту права. — 2008. — № 3. — С. 144–150.
14. Тимошук В. П. Інститут адміністративного оскарження: проблеми та перспективи розвитку / В. П. Тимошук // Часоп. Київ. ун-ту права. — 2008. — № 4. — С. 105–110.
15. Колаковський Л. Похвала неконсеквентності, або Як бути консервативно-ліберальним соціалістом: есеї / Л. Колаковський ; пер. з польсь. та англ. Б. Матяш. — К. : Грані-Т, 2012. — 317 с.
16. Смокович М. І. Визначення юрисдикції адміністративних судів та розмежування судових юрисдикцій : монографія / М. І. Смокович. — К. : Юрінком Інтер, 2012. — 304 с.

Стаття надійшла до редколегії 19.02.2013.

Лученко Д. Отдельные проблемы законодательного регулирования процедуры обжалования в административно-деликтивной сфере

Статья посвящена рассмотрению современного состояния и перспектив развития законодательства в административно-деликтивной сфере. Анализируются проблемы предмета и порядка обжалования в суд постановлений по делам об административных правонарушениях. Указывается на необходимость введения судебного сбора за рассмотрение таких дел. Предлагается ввести обязательную процедуру административного обжалования данных постановлений.

Ключевые слова: обжалование, административная ответственность, постановление по делу об административном правонарушении, административный процесс.

Luchenko D. Selected problems of legal regulation of appealing in the sphere of administrative liability

The article highlights on current state and perspectives of development of administrative liability legislation. Problems of object and procedure of appealing of decisions taken in administrative liability matter are analyzed. Also author points to need to establish the fee in such category of litigation and proposes to implement in legislation compulsory procedure of administrative appealing.

Keywords: appealing, administrative liability, administrative appealing, administrative procedures.